

Huvudman

Sparreholms Utbildning AB (svb)
Org.nr 556956 - 8180

Beslut

Datum 2025-03-14

Dnr SI 2024:8462

Sida 1 (10)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Sparreholms skola i Flens kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sparreholms Utbildning AB (svb) att senast den **23 juni 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att undervisningen bedrivs under ledning av lärare, undervisning av behöriga och legitimerade lärare och anställning av lärare. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Sparreholms Utbildning AB (svb) inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Sparreholms Utbildning AB (svb) ska vidta följande åtgärder

Undervisningen bedrivs under ledning av lärare

1. Se till att undervisningen i ämnet slöjd, trä- och metall, bedrivs under ledning av den eller de lärare som ansvarar för undervisningen. Undervisningen ska ledas av legitimerade och behöriga lärare om inte någon av skollagens undantagsregler är tillämpliga. De personer som bedriver undervisning ska vara anställda som lärare. Huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder ska innefatta uppgift om vilken eller vilka lärare som ansvarar för undervisningen i ämnet slöjd samt anställningsavtal för berörda lärare. Om huvudmannen bedömt att en undantagsregel varit tillämplig ska huvudmannen för varje lärare ange skälen till detta. (1 kap. 3 § och 2 kap. 13, 15 och 18 §§ skollagen samt 5 kap. 2 § skolförordningen [2011:185])

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

2. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över undervisande

personal på skolenheten där det framgår lärarnas legitimation och behörigheter samt vilka ämnen och årskurser som lärarna bedriver undervisning i. Huvudmannen ska även redogöra för vilka ansträngningar som vidtagits eller kommer att vidtas för att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt ska bedrivas av lärare som har legitimation och behörighet. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Anställning av lärare

3. Se till att upphöra med att utan tidsbegränsning anställa lärare som saknar lärarlegitimation i de fall då undantagsbestämmelserna i 2 kap. 20 § skollagen inte är tillämpliga. För varje anställning utan tidsbegränsning av lärare som görs på skolan under perioden den 14 mars 2025 till och med den 16 juni 2025 ska huvudmannen inkomma med anställningsbevis samt lärarlegitimation. Dokumentationen ska ges in i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (2 kap. 20 § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser åtgärdsprogram samt avseende prövning av ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:8462) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2024 inlett en tillsyn av Sparreholms skola belägen i Flens kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Sparreholms skola följer gällande bestämmelser avseende att undervisningen bedrivs under ledning av lärare, att undervisning sker av behöriga och legitimerade lärare, anställning av lärare samt åtgärdsprogram.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 12 februari 2025 och den 13 februari 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat anställningsavtal och åtgärdsprogram. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Tillsynen har även omfattat prövning av ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisningen bedrivs under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever och rektorn framgår att undervisningen i ämnet slöjd, trä- och metall, bedrivs av en person som inte är anställd som lärare. Personen som bedriver undervisningen är bland annat anställd som lärarassistent och vaktmästare. Vidare framgår av kompletterande inkomna synpunkter från huvudmannen den 28 februari 2025 att tidigare rektor och lärarassistenten från höstterminen 2020 till höstterminen 2024 haft ett gemensamt huvudansvar för planering och utförande av undervisningen i ämnet slöjd, trä- och metall. Vidare framgår att nuvarande rektor deltagit vid undervisningen under två tillfällen sedan hen anställdes höstterminen 2024 och att rektorn inte haft tid att granska den nuvarande planeringen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att undervisning definieras som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i

förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

Enligt skollagen ansvarar en legitimerad lärare för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon legitimerad och behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder. (2 kap. 13, 15 och 18 §§ skollagen)

Av skolförordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. (5 kap. 2 § skolförordningen)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att undervisning är ett snävare begrepp än utbildning och avser de målstyrda processer som syftar till att eleverna både ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. I definitionen av undervisningsbegreppet ligger också att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras. (prop. 2009/10:165, s.633)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att all undervisning på skolan inte bedrivs under ledning av lärare i skollagens mening. Utredningen visar att en person som inte är anställd som lärare bedriver undervisningen i ämnet slöjd, trä- och metall.

En person som saknar anställning som lärare kan inte ansvara för sin undervisning, exempelvis att den utgår från aktuellt ämnes kursplan samt att bedömning och betygssättning genomförs. Den som är lärare enligt skollagens definition och som har rätt att bedriva undervisning är den som är anställd som lärare i verksamheten. Att undervisningen bedrivs av annan personal innebär vidare att eleverna inte får det aktiva lärarstöd som de har rätt till.

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av skolans förteckning över undervisande personal framgår att två av skolans tre lärare saknar lärarlegitimation och behörighet för de ämnen de undervisar i. Av informationsinhämtningen och rektorsintervjun framgår att orsaken till att dessa lärare anställts är att eleverna hade utmaningar främst gällande tryggheten på förskolan samt att detta anses utgöra ett särskilt skäl utifrån skollagens bestämmelser. Av förteckningen över undervisande personal framgår också att skolan saknar behörig lärare i ämnena idrott och hälsa, bild och slöjd.

Vidare framgår av den skriftliga informationsinhämtningen samt av rektorsintervjun att den senaste annonseringen som genomfördes för att rekrytera lärare i grundskolan gällande årskurs 1-3 avslutades den 6 februari 2023. Detsamma gäller annonsering för lärare i ämnena bild, musik samt slöjd, trä-och metall. Därefter har inga annonseringar gällande lärartjänster på skolan genomförts.

Av intervjun med lärarna framgår att de två lärare som inte har lärarlegitimation och behörighet för de ämnen de undervisar i genomgår utbildning för att få legitimation och behörighet som lärare, samt att en av lärarna beräknas bli klar med sin lärarutbildning i januari år 2026 och den andra läraren beräknas bli klar år 2028.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser modersmål. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena framgår att om det saknas en lärare eller förskollärare med legitimation och rätt behörighet inom organisationen kan huvudmannen låta en annan lärare eller förskollärare utan legitimation och rätt behörighet bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det. Finns det ingen sådan

person inom huvudmannens organisation bör huvudmannen göra ansträngningar för att rekrytera en legitimerad och behörig lärare eller förskollärare. Visar det sig sedan saknas sökande med legitimation och rätt behörighet får en annan lärare eller förskollärare tillfälligt bedriva undervisningen. (prop. 2010/11:20 s. 84–85)

Av förarbetena till skollagen framgår vidare gällande att en sådan lärare som avses i 2 kap. 18 § skollagen som huvudregel endast får bedriva undervisning ett år i sänder, att detta i normalfallet bör vara till terminens eller läsårets slut och att huvudmannen efter denna tid är skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen. (prop. 2009/10:165, s. 653)

I förarbetena anges vidare att med "särskilt skäl med hänsyn till eleverna" avses exempelvis behov av att få ta bort en utbildad lärare från undervisningen på grund av missbruksproblem. (prop. 2009/10:165, s. 268)

Av förarbetena till skollagen framgår även att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. (prop. 2019/10:165 s. 261 f.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Utredningen visar att undervisningen i förskoleklass och årskurs 1-2 bedrivs av lärare som saknar lärarlegitimation och behörighet. Utredningen visar också att skolan saknar behörighet i ämnena idrott och hälsa, bild och slöjd. Vidare framgår att inga ansträngningar har genomförts under de senaste två åren för att rekrytera legitimerade lärare som är behöriga att bedriva aktuell undervisning.

De uppgifter som framkommit i utredningen gällande elevers utmaningar främst gällande trygghet i förskolan utgör enligt Skolinspektionens bedömning inte ett sådant särskilt skäl som avses i 2 kap. 18 § skollagen.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och andra författningar och föreskrifter. I ansvaret ingår att se till

att det finns legitimerad och behörig personal för undervisningen. Om en obehörig lärare ska användas för att bedriva undervisningen, i brist på behöriga och legitimerade lärare, får den obehöriga läraren endast anställas under en tidsbegränsad period. Därefter är huvudmannen och rektorn skyldiga att på nytt försöka rekrytera en behörig och legitimerad lärare.

Anställning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av dokumentstudier och intervju med rektorn framgår att det finns en lärare på skolan som saknar lärarlegitimation och som är anställd utan tidsbegränsning. Vidare framgår att läraren inte undervisar i ämnet modersmål. Rektorn uppger vid intervjun att läraren anställdes av huvudmannen för flera år sedan.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i grundskolan utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i ämnet modersmål. (2 kap. 20 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister vad gäller anställning av lärare. Utredningen visar att en lärare som saknar legitimation och som inte undervisar i ämnet modersmål har anställts utan tidsbegränsning.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Sparreholms Utbildning AB (svb) vid Sparreholms skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att undervisningen bedrivs under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare samt anställning av lärare. Det finns därför skäl att förelägga Sparreholms Utbildning AB (svb) att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av dokumentstudier och intervjuer med lärarna och rektorn framgår att det vid tiden för tillsynsbesöket i ett av skolan utarbetat åtgärdsprogram saknas information om vem som ansvarar för att följa upp och utvärdera åtgärdsprogrammet.

Av inkommen kompletterande dokumentation från huvudmannen den 28 februari 2025 framgår att datum för nästa uppföljning och utvärdering samt vem som ansvarar för att detta genomförs nu framgår av aktuellt åtgärdsprogram. Elev, vårdnadshavare, klasslärare och rektorn har skrivit under underlaget.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. (3 kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det av utredningen inte framkommit annat än att verksamheten vid tiden för detta beslut uppfyller författningarnas krav gällande åtgärdsprogram. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Ägar- och ledningsprövning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Tillsynen har omfattat prövning av ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet. Lämplighetsprövningen har avsett både de fysiska personerna och den juridiska personen. I ärendet har skriftligt material inhämtats från huvudmannen samt från Bolagsverket, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten och Skatteverket. Därutöver har kreditupplysningar inhämtats i ärendet.

Aktiemajoriteten i Sparreholms Utbildning AB (svb) ägs av den ideella föreningen Sparreholms Bygderåd, som således är huvudägare.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får enskilda efter ansökan godkännas som huvudmän för bland annat förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och fritidshem. Godkännande ska lämnas om den enskilde genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten, har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 5 a § andra stycket bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. (2 kap. 5 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att följande personer ska omfattas av ägar- och ledningsprövningen när det gäller en juridisk person: den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten, styrelseledamöter och styrelsesuppleanter, bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag samt personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten. Prövningen enligt 5 § tredje stycket ska, i fråga om en juridisk person, avse dessa personer och den juridiska personen. (2 kap. 5 a § skollagen)

I skollagen anges att Skolinspektionen har tillsyn över att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 §. (26 kap. 3 § första stycket 5 skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Sparreholms Utbildning AB (svb) uppfyller författningarnas krav avseende insikt och lämplighet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolinspektionen har gjort bedömningen att följande personer tillhör ägar- och ledningskretsen: RP såsom styrelseordförande och firmatecknare för Sparreholms Utbildning AB (svb), ACB såsom styrelseledamot och firmatecknare för Sparreholms Utbildning AB (svb), AK, AJ, ME, LJ, DB, MN, och MZ såsom styrelseledamöter för Sparreholms Utbildning AB (svb) samt DS, EF, MS, TB, JJV, AJ, JB, AL och KP såsom styrelseledamöter för Sparreholms Bygderåd.

Detta beslut har fattats av utredaren Kajsa Holmqvist Risto. Föredragande i ärendet har varit utredaren Maria Mowitz.